EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 15.12.2020.
SWD(2020) 349 final

Digitālo pakalpojumu akts

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (Digitālo pakalpojumu akts), un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK

{COM(2020) 825 final} - {SEC(2020) 432 final} - {SWD(2020) 348 final}

Kopsavilkuma lapa

Ietekmes novērtējums par Digitālo pakalpojumu aktu

A. Rīcības nepieciešamība

Kāda ir problēmas būtība un kāpēc problēma ir nozīmīga ES mērogā?

Digitālie pakalpojumi, it īpaši līdz ar tiešsaistes platformu parādīšanos, pēdējo divdesmit gadu laikā ir pārveidojuši ES ekonomiku un sabiedrību. Šīs iniciatīvas pamatā ir 2000. gada E-komercijas direktīvas novērtējums. Pievienotais direktīvas novērtējums liecina, ka tās pamatprincipi joprojām ir aktuāli, bet daži konkrēti direktīvas noteikumi ir jāatjaunina, ņemot vērā specifiskas problēmas, kas parādās saistībā ar tiešsaistes starpniekiem un jo īpaši saistībā ar tiešsaistes platformām. Ņemot vērā iepriekš minēto, ietekmes novērtējuma ziņojumā ir analizētas trīs galvenās problēmas un to cēloņi.

Pirmkārt, iedzīvotāji ir pakļauti arvien lielākiem riskiem un kaitējuma gadījumiem tiešsaistē – sākot ar nelikumīgu darbību izplatīšanos un beidzot ar iedzīvotāju pamattiesību apdraudējumiem un citiem sabiedrībai nodarītajiem kaitējumiem. Šīs problēmas ir plaši izplatītas visā digitālajā ekosistēmā, bet to ietekme ir vēl nopietnāka, kad ir iesaistītas ļoti lielas tiešsaistes platformas, kuru tvērums ir ļoti plašs.

Otrkārt, Eiropas Savienībā tiešsaistes platformu uzraudzība, kopumā ņemot, ir lielā mērā nekoordinēta un neefektīva, neraugoties uz šādu pakalpojumu sistēmisko nozīmi.

Ar E-komercijas direktīvu izveidotā ierobežotā administratīvās sadarbības sistēma nav pietiekami skaidra, lai risinātu pārrobežu jautājumus, turklāt dalībvalstis to izmanto nekonsekventi.

Treškārt, dalībvalstis ir sākušas digitālos pakalpojumus regulēt valsts līmenī, tādējādi radot jaunus šķēršļus iekšējā tirgū. Šāda pieeja jau esošām ļoti lielām platformām un digitālajiem pakalpojumiem rada konkurences priekšrocības.

Kas būtu jāpanāk?

Vispārējs mērķis ir nodrošināt pienācīgu vienotā tirgus darbību un jo īpaši pārrobežu tiešsaistes starpniekpakalpojumu sniegšanu. Savukārt konkrētie mērķi ir i) saglabāt drošu tiešsaistes vidi, ii) uzlabot apstākļus pārrobežu inovatīviem digitālajiem pakalpojumiem, iii) iespēcināt lietotājus un aizsargāt viņu pamattiesības tiešsaistē un iv) izveidot digitālo pakalpojumu efektīvu uzraudzības mehānismu un iedibināt sadarbību starp iestādēm.

Kāda ir ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)?

Tiešsaistes saturs un pakalpojumi internetā parasti ir transnacionāli. Atsevišķu dalībvalstu paralēlais un atšķirīgais regulējums kavē starpniekpakalpojumu sniegšanu visā ES, turklāt tas ir neefektīvs, lai visiem Eiropas iedzīvotājiem garantētu drošumu un aizsardzību tiešsaistē. Rīcība ES līmenī samazinātu juridisko sadrumstalotību un atbilstības nodrošināšanas izmaksas, palielinātu juridisko noteiktību, nodrošinātu vienlīdzīgu aizsardzību iedzīvotājiem un vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem, stiprinātu vienotā tirgus integritāti un nodrošinātu efektīvu uzraudzību pāri robežām. Neviena dalībvalsts šos jautājumus nevar risināt viena pati.

B. Risinājumi

Ar kādiem risinājuma variantiem var sasniegt izvirzītos mērķus?

Papildus pamatscenārijam tika detalizēti izvērtēti trīs risinājuma varianti.

1. Ierobežoti pasākumi pret nelikumīgām darbībām, tiešsaistes platformām uzliekot procesuālos pienākumus apkarot nelikumīgas darbības, lai tādējādi aizsargātu lietotāju pamattiesības un nodrošinātu pārredzamību. Uzlaboti iestāžu sadarbības mehānismi nolūkā pārrobežu problēmas risināt ar digitālo jautājumu starpniecības centra palīdzību.

2. Pilnībā saskaņoti pasākumi, kas mudinātu pakalpojumu sniedzējus rīkoties, uzlabotu pārredzamību un dotu iespēju pārvaldīt jauno risku plašāku kopumu, padarot atbildīgus arī pašus lietotājus. Izpildes un sadarbības mehānisms, ko pastiprina saskaņoti nosacījumi attiecībā uz administratīviem rīkojumiem un centrālā koordinatora iecelšana katrā dalībvalstī.

3. Asimetriski pasākumi ar stingrākiem pienākumiem, kas uzlikti ļoti lielām tiešsaistes platformām, papildu precizējumi attiecībā uz tiešsaistes starpnieku atbildības režīmu un ES pārvaldību ar pastiprinātu uzraudzību un piemērošanu. Šis ir vēlamais risinājuma variants.

Kāds ir dažādu ieinteresēto personu viedoklis? Kuru no risinājuma variantiem tās atbalsta?

Apspriešanās ar daudzām ieinteresētajām personām liecina, ka ES rīcībai tika rasts plašs atbalsts, jo īpaši tādā ziņā, ka ES mēroga regulējums ir jāstiprina, saglabājot E-komercijas direktīvā noteiktos pamatprincipus. Kopumā ņemot, tiešsaistes starpnieki, uzņēmumi un pilsoniskā sabiedrība plaši atbalsta paziņošanas un rīcības procedūru saskaņošanu visā ES. Tiešsaistes starpnieki prasa skaidru regulējumu, kas sniedz juridisku noteiktību, lai pret nelikumīgu saturu varētu godprātīgi veikt brīvprātīgus pasākumus. Pārredzamības pasākumus plaši atbalsta arī uzņēmumi un pilsoniskā sabiedrība, kura savukārt uzstāj uz ieteikumu algoritmiem. Dažas uzņēmēju organizācijas un jaunuzņēmumi prasa ieviest asimetriskus noteikumus. Dalībvalstis uzskata, ka liela nozīme ir uzlabotai sadarbībai starp dalībvalstu iestādēm un datu apmaiņai ar valsts iestādēm. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kā arī daži uzņēmumi un valsts iestādes prasa uzraudzību nodrošināt ES līmenī. Trīs dažādi Eiropas Parlamenta pašiniciatīvas ziņojumu projekti par Digitālo pakalpojumu tiesību aktu (ja tos skata kopā) atbalsta risinājuma variantu, kas ir līdzīgs tam, kuram ir dota priekšroka ietekmes novērtējuma ziņojumā.

C. Vēlamā risinājuma varianta ietekme

Kādus ieguvumus nodrošinās vēlamais risinājuma variants (ja tāds ir, pretējā gadījumā – galvenie risinājuma varianti)?

Paredzams, ka uz vienoto tirgu un konkurenci būs pozitīva ietekme, pateicoties kurai pārrobežu digitālā tirdzniecība varētu pieaugt par 1–1,8 %. Asimetriskie noteikumi nāks par labu jauniem, mazākiem konkurentiem, tādējādi palīdzot konkurētspējai, inovācijai un ieguldījumiem digitālajos pakalpojumos un vēršoties pret konkrētiem kaitējumiem, kas rodas lielo platformu līmenī. Uzlabosies tiešsaistes pārredzamība un drošums, kā arī pamattiesību aizsardzība. Ciešāka sadarbība starp dalībvalstīm un ES līmenī veiktā pārvaldība uzlabos tiesību aktu piemērošanu un digitālo pakalpojumu jomā nodrošinās mūsdienīgu uzraudzības sistēmu.

Cik izmaksās vēlamais risinājuma variants (ja tāds ir, pretējā gadījumā – galvenie risinājuma varianti)?

Tiešās izmaksas ir proporcionālas pakalpojumu sniedzēja lielumam un tvērumam. Pakalpojumi var arī radīt papildizmaksas saistībā ar tehnisko koncepciju un uzturēšanu. Salīdzinājumā ar pamatscenāriju samazināsies izmaksas, kas saistītas ar prasībām par informācijas sniegšanu. Vislielākās izmaksas būtu tikai ļoti lielām tiešsaistes platformām.

Kāda būs ietekme uz MVU un konkurētspēju?

Atjaunināti un vienoti noteikumi palīdzēs MVU darboties visā vienotajā tirgū un atbalstīs augošos uzņēmumus un novatorus. Ietekmes novērtējumā ir norādīti izmaksu ietaupījumi arī MVU, kuriem var nākties saskarties ar nelikumīgu saturu. Tomēr uz mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem neattiektos tiešsaistes platformām uzliktie pienākumi, turklāt šie uzņēmumi tiktu atbrīvoti arī no plašiem ziņošanas pienākumiem.

Vai tiks būtiski ietekmēti valstu budžeti un pārvaldes iestādes?

Mēs lēšam, ka ievērojami samazināsies izmaksas, ko rada neefektīva kārtība, kādā iestādes sadarbojas patlaban. Dažādas papildu izmaksas saistībā ar ciešākas sadarbības mehānisma izveidi var rasties ES līmenī.

Vai būs vēl kāda cita būtiska ietekme?

Vēlamā risinājuma varianta galvenā ietekme ir saistīta ar patērētāju un uzņēmumu tiesību un interešu aizsardzību un pamattiesību aizsardzību tiešsaistē.

Proporcionalitāte

Iniciatīvas mērķus vēlamais risinājuma variants varētu sasniegt, nepārsniedzot identificēto problēmu risināšanai vajadzīgos pasākumus. Sadrumstalota pieeja dalībvalstīs nespēj iedzīvotājiem visā Savienībā nodrošināt pienācīgu aizsardzības līmeni – ja šī pieeja paliks, pakalpojumu uzraudzība joprojām būs nekonsekventa.

D. Turpmāka rīcība

Kad rīcībpolitika tiks pārskatīta?

Datu vākšanas un uzraudzības sistēmas izveide pati par sevi rada vienu no galvenajām ietekmēm, ko iniciatīva cenšas panākt ar vēlamo risinājuma variantu. Tas ietver gan uzlabotu spēju uzraudzīt sadarbību starp dalībvalstu iestādēm un atskaitīties par to, turklāt tas ietver arī digitālo pakalpojumu uzraudzību.
Pārskatīšanai būtu jānotiek 5 gadu laikā pēc stāšanās spēkā, bet regulāri ziņojumi būtu daļa no pašas uzraudzības sistēmas koncepcijas.